

PLA ESTRATÈGIC METROPOLITÀ DE BARCELONA
Primera jornada «Barcelona Demà»

BARCELONA, CCCB, 28 d'abril 2021

LA METRÒPOLI COHESIONADA

Oriol Nel·lo

Departament de Geografia

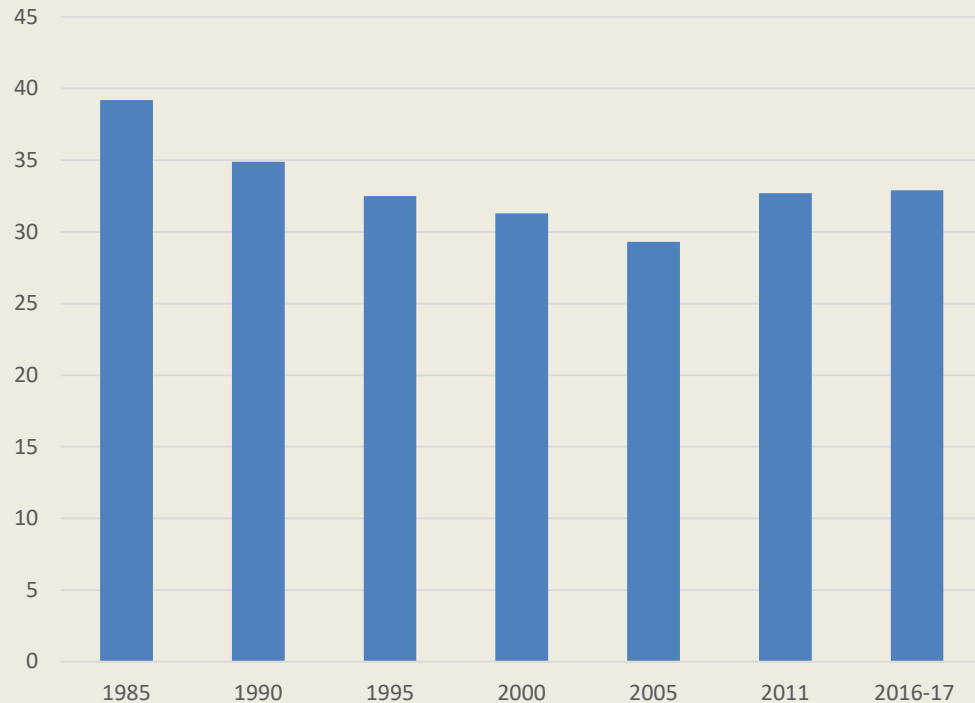
Universitat Autònoma de Barcelona

LA METRÒPOLI COHESIONADA

1. LES DESIGUALTATS SOCIALS I LA SEGREGACIÓ RESIDENCIAL
2. LA METROPOLITANITZACIÓ I EL CANVI D'ESCALA DE LA SEGREGACIÓ
3. LA REALITAT DE LA SEGREGACIÓ A LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA
4. ELS EFECTES DE LA SEGREGACIÓ URBANA
5. LA NECESSITAT DE POLÍTIQUES METROPOLITANES PER FER FRONT A LA SEGREGACIÓ I ELS SEUS EFECTES

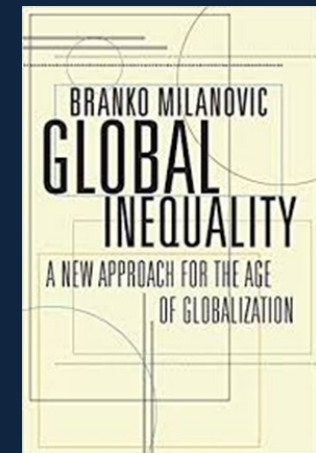
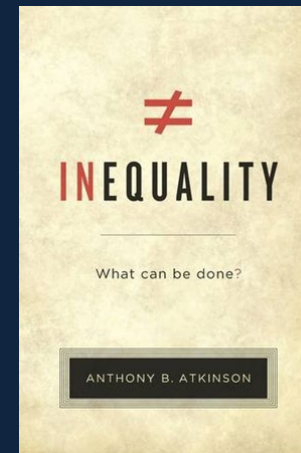
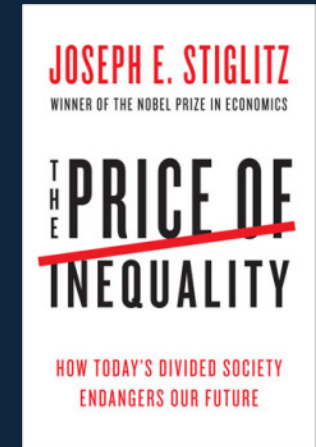
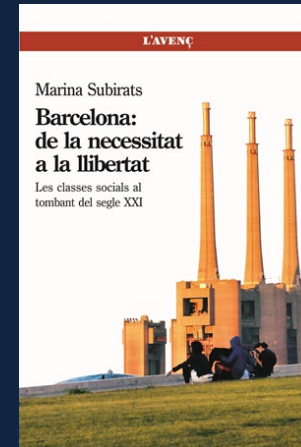
DESIGUALTATS SOCIALS I SEGREGACIÓ URBANA

INDEX DE GINI DISTRIBUCIÓ DE LA RENDA. AMB,
1985-2017

1985	1990	1995	2000	2006	2011	2016-2017
39,7	34,9	32,5	31,3	29,3	32,7	32,9

S. Porcel & F. Antón (2018)

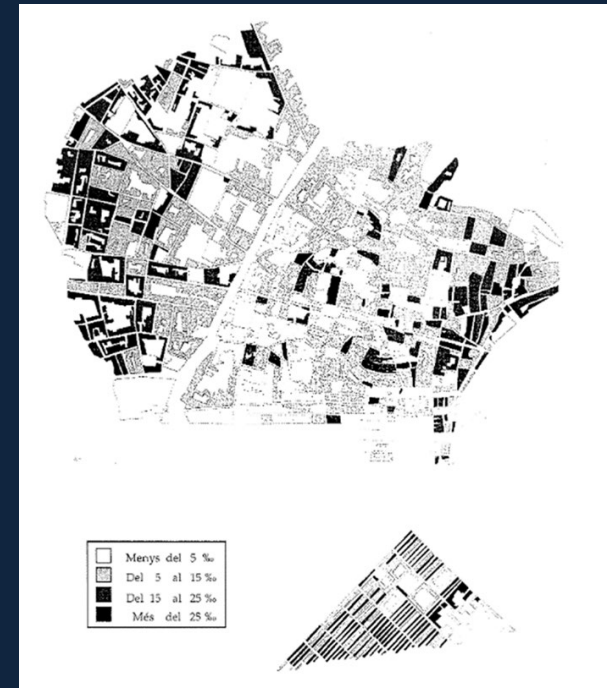
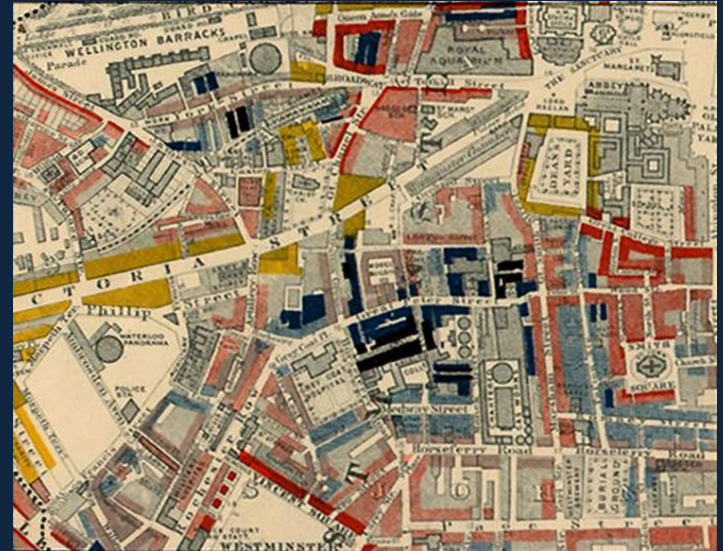
LA DESIGUALTAT SOCIAL A LA CIUTAT: LA SEGREGACIÓ URBANA

LA SEGREGACIÓ ÉS EL FENOMEN A TRAVÉS DEL QUAL ELS GRUPS SOCIALS TENDEIXEN A SEPARAR-SE ENTRE SI EN L'ESPAI URBÀ SEGONS EL SEU NIVELL DE RENDA.

LA CAPACITAT D'ESCOLLIR LLOC DE RESIDÈNCIA UNA FUNCIÓ DE:

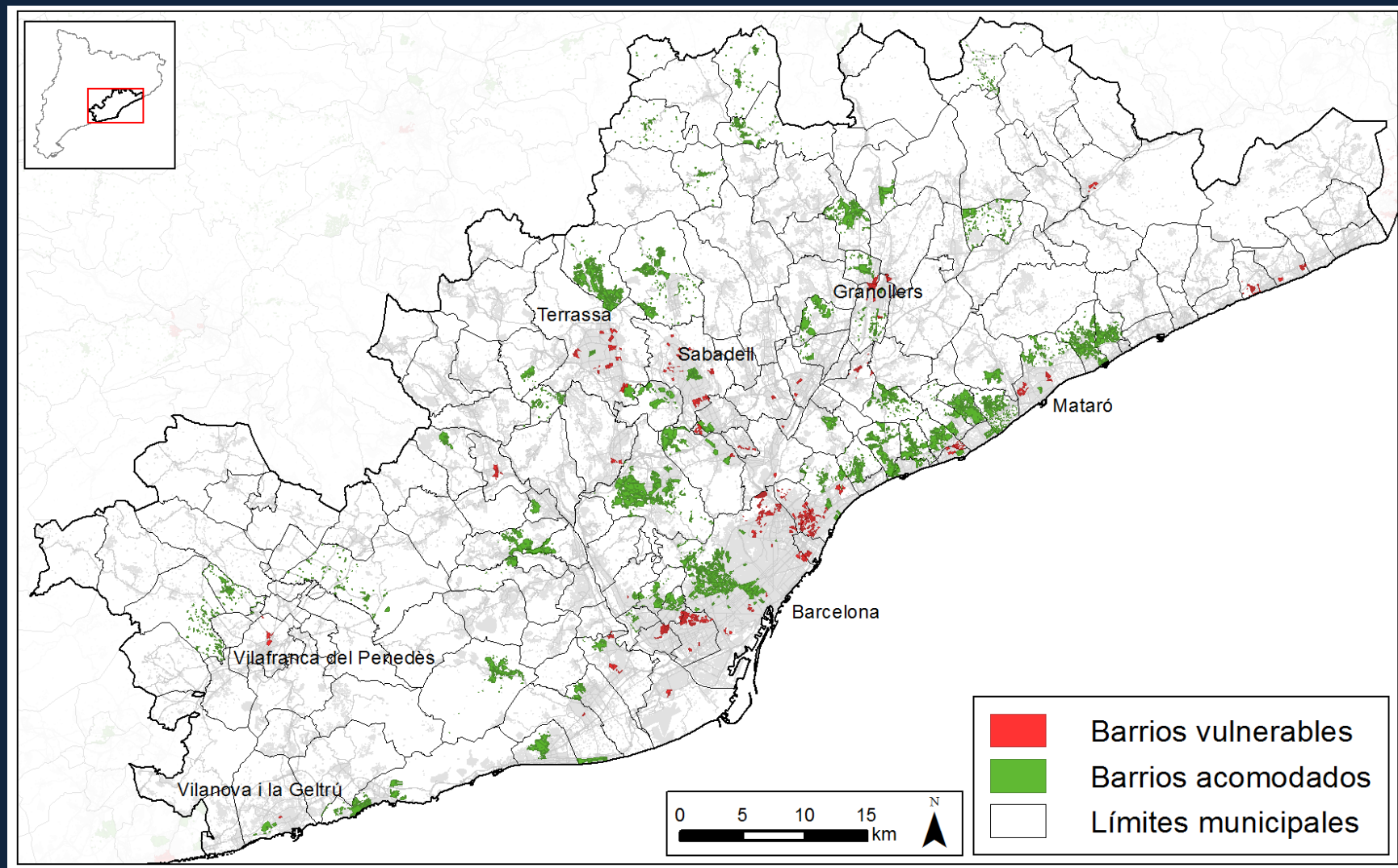
- LA RENDA DISPONIBLE DE LES PERSONES I LES FAMÍLIES
- EL PREU DEL SÒL I L'HABITATGE

ELS GRUPS SOCIALS AMB MAJOR NIVELL DE RENDA TENEN MÉS CAPACITAT DE TRIAR LLOC DE RESIDÈNCIA MENTRE LA RESTA ES VEU RELEGAT ON ELS PREUS SÓN MÉS BAIXOS.

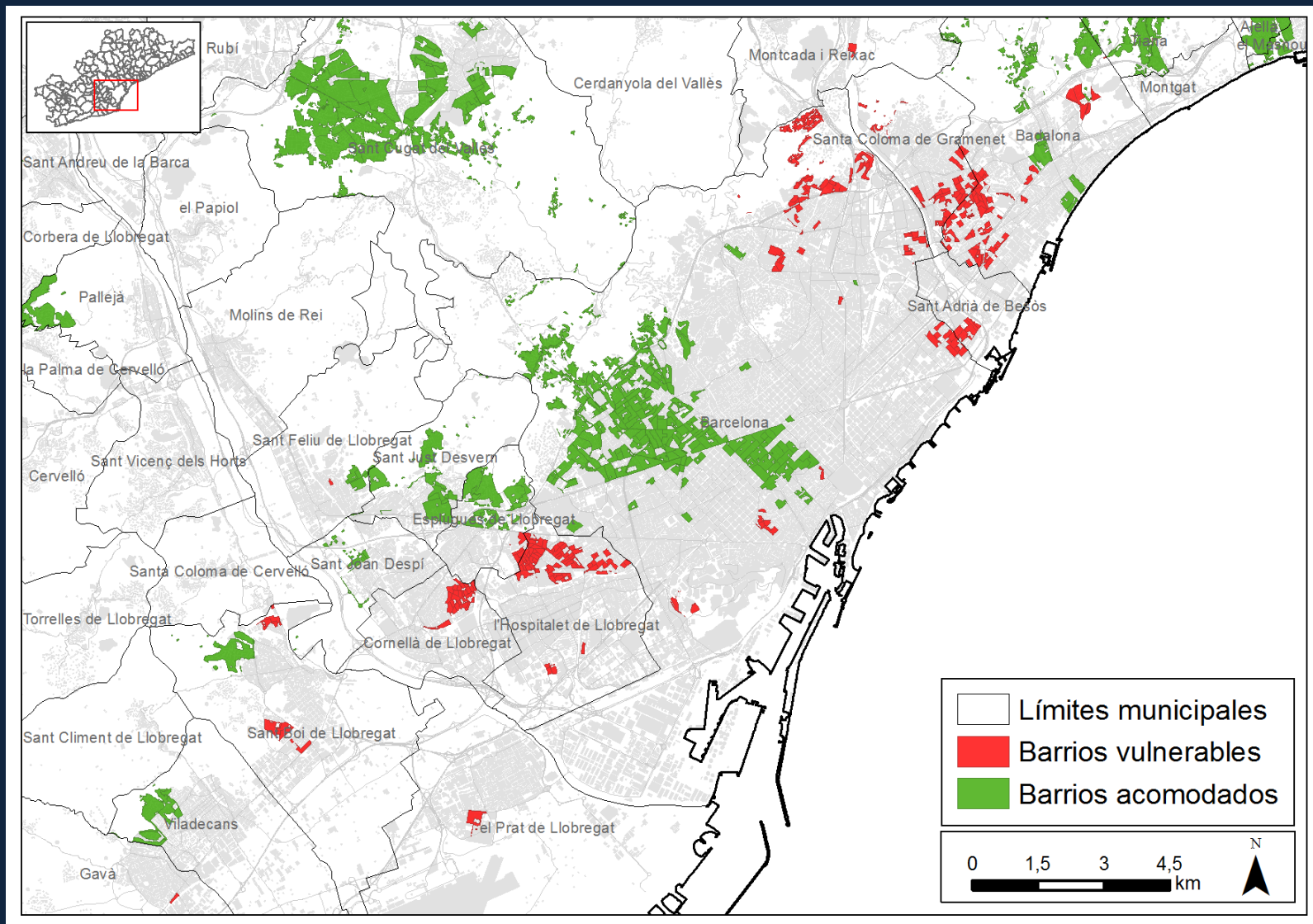
Map of Westminster from Charles Booth's Labour and Life of the People.
Densitat d'ocupació. Habitants per habitatge, Barcelona 1869.

BARRIS BENESTANTS I BARRIS VULNERABLES REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA

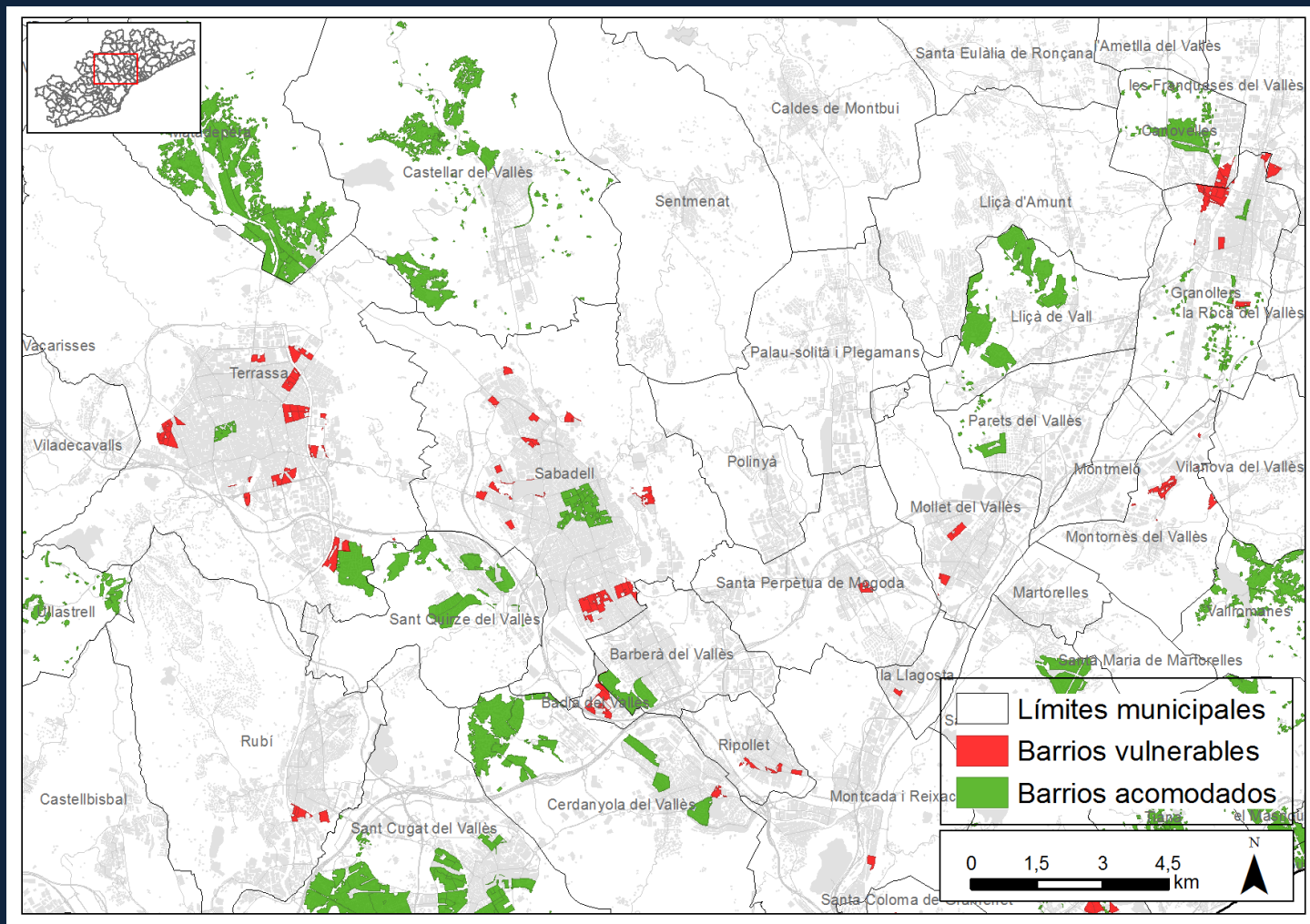

BARRIS BENESTANTS I BARRIS VULNERABLES

LA CONURBACIÓ CENTRAL

BARRIS BENESTANTS I BARRIS VULNERABLES EL VALLÈS

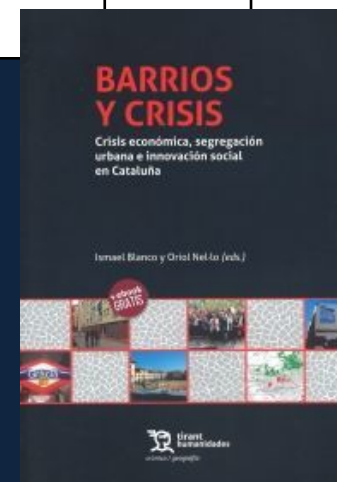

ELS TRETS FONAMENTALS DE LA SEGREGACIÓ URBANA A LA RMB I LA SEVA EVOLUCIÓ

LA MAGNITUD DEL FENOMEN A LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA

	Seccions Barris Vulnerables		Seccions Barris Benestants		Creixement		Població Barris Vulnerables		Població Barris Benestants	
	2001	2012	2001	2012	Vuln.	Acom.	2001	2012	2001	2012
Absolut	166	352	58	262	186	204	166.429	440.592	83.451	367.547
Relatiu	4,8%	9,7%	1,7%	7,3%	112%	351,7%	3,8%	8,7%	1,9%	7,3%

Font: Blanco y Nel·lo (2018))

LA PERSISTÈNCIA DE LA PROBLEMÀTICA FÍSICA I SOCIAL DELS BARRIS. TIPOLOGIA DE BARRIS VULNERABLES

1. Els nuclis antics i els centres històrics
(Canyeret, Lleida)

2. Els polígons d'habitatge dels anys seixanta i setanta
(La Florida, l'Hospitalet)

3. Els barris d'urbanització marginal
(Trinitat Vella, Barcelona)

ELS TRETS FONAMENTALS DE LA SEGREGACIÓ URBANA A LA RMB I LA SEVA EVOLUCIÓ

1. Caràcter estructural de fenomen
2. Dimensió clarament metropolitana
3. Tendència a l'aprofundiment i la polarització
4. Notable continuïtat territorial
5. Afecta tant als grups socials amb alt nivell de renda com als de baix nivell

ELS EFECTES DE LA SEGREGACIÓ

LA POLÈMICA SOBRE “L’EFECTE BARRI”

LA NEGACIÓ DE L’EXISTÈNCIA DE L’EFECTE BARRI

.No està demostrat que, pel fet de residir en un barri pobre, els pobres, o els seus fills, resultin específicament perjudicats.

.No està demostrat que als pobres tinguin més possibilitats de progressar si viuen en barris mixtes.

.La diversitat de preus de l’habitatge no és més que un dels aspectes de l’especialització de les àrees urbanes i, de fet, té aspectes beneficiosos (Tiebout)

.Si hi ha barris pobres és perquè hi ha pobres, però no s’ha d’errar en la cadena causal, ni en la diagnosi ni en les polítiques.

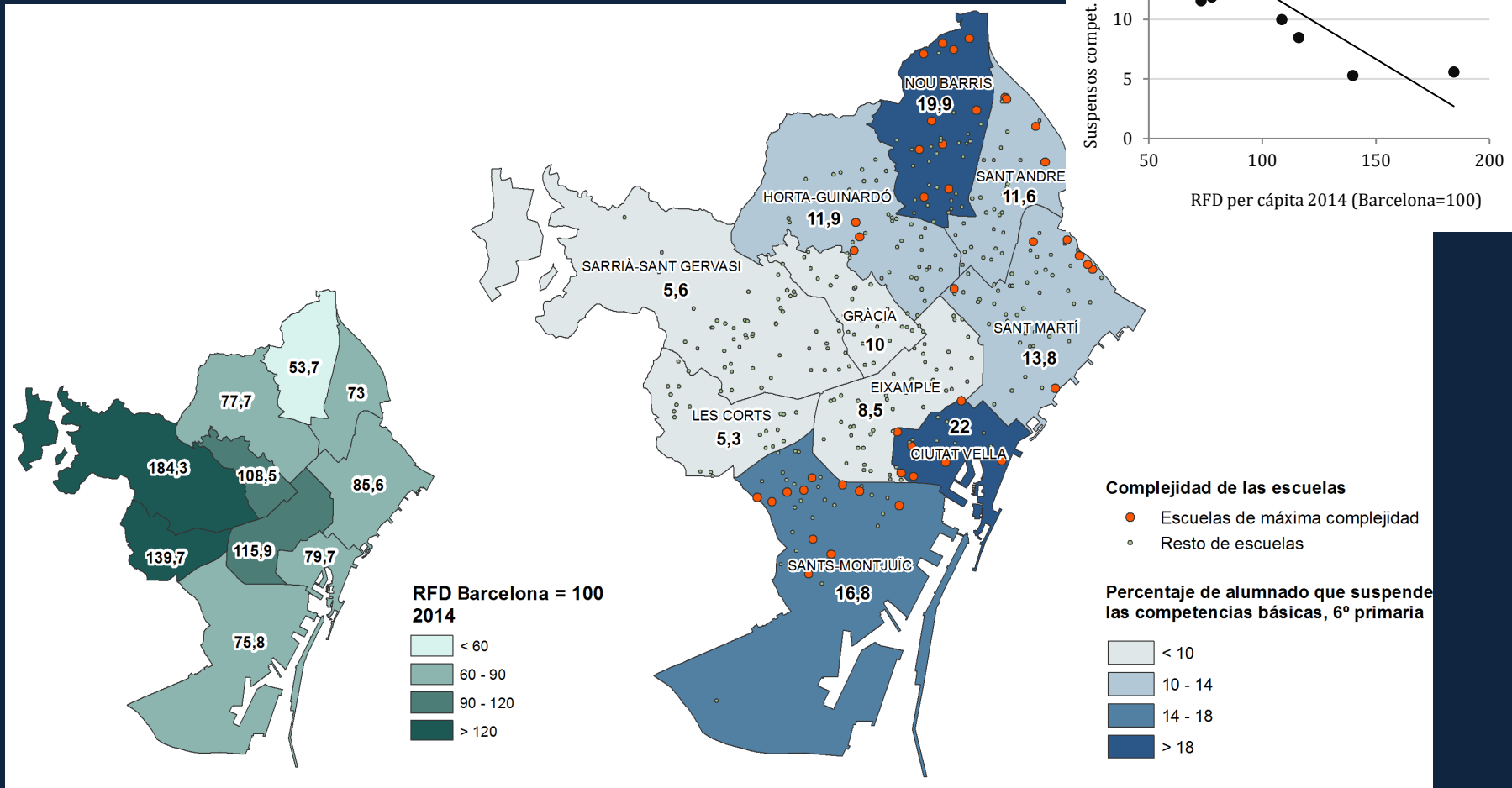
L’AFIRMACIÓ DE LA IMPORTÀNCIA DEL CAPITAL ESPACIAL

.Pobre no és només la persona, la família o el grup que disposa d’uns ingressos o d’un patrimoni exigus, sinó també aquell que no disposa, ni tant sols de forma potencial, de la possibilitat d’accedir en el seu entorn immediat a alguns béns i serveis essencials per a la supervivència .La manca de capital espacial dificulta també l’accés a la instrucció o a l’assistència social en les seves diverses formes i exclou dels més drets de ciutadania més elementals.

.Les persones son, també,. que es veu estigmatitzades i ‘etiquetades’ en funció del capital espacial del seu lloc de residència”.

L'EFECTE BARRI

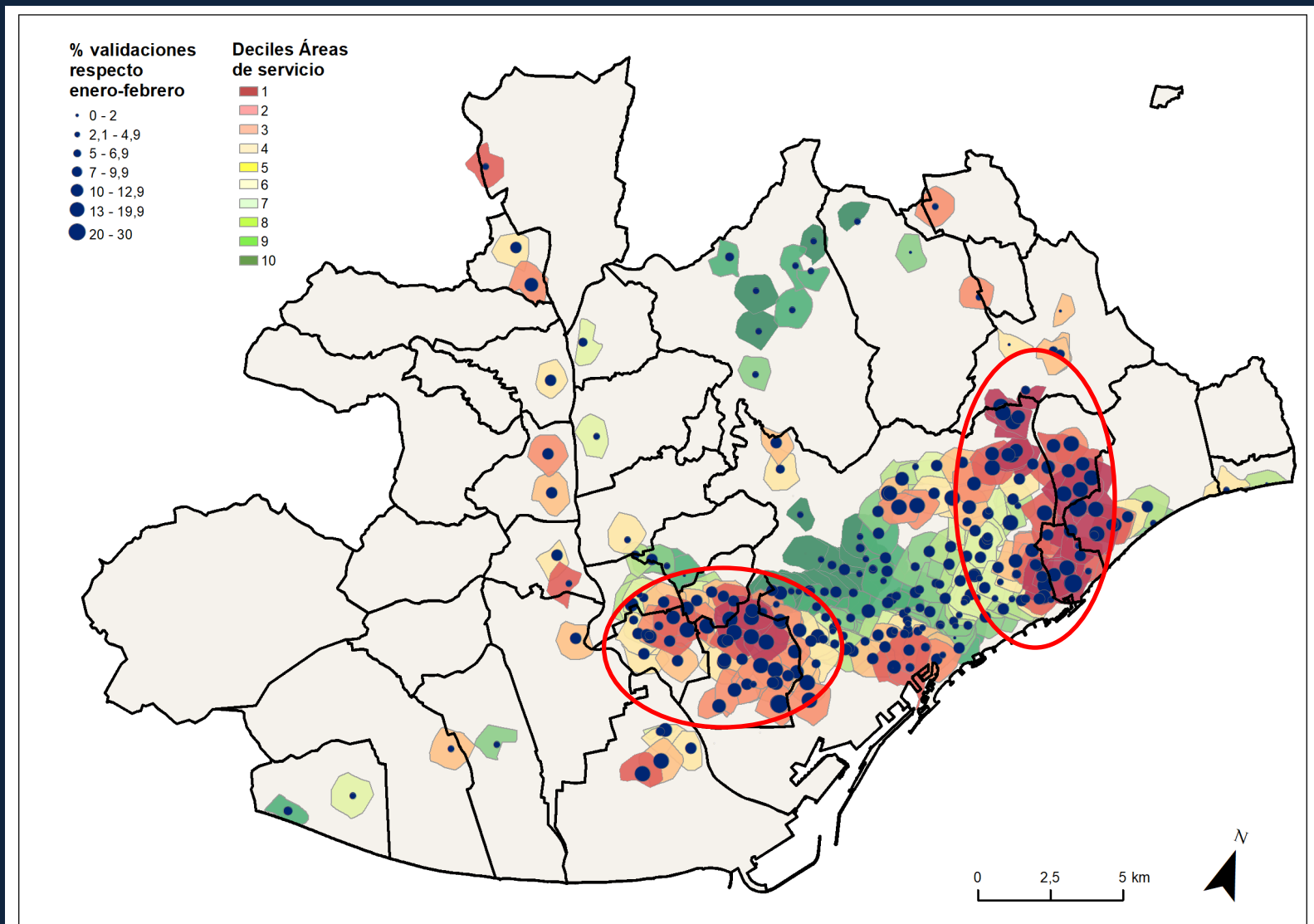
RELACIÓ ENTRE RENDIMENT ESCOLAR I RENDA

L'EFECTE BARRI

LA REDUCCIÓ DIFERENCIAL SEGONS ÀREES DE SERVEI.

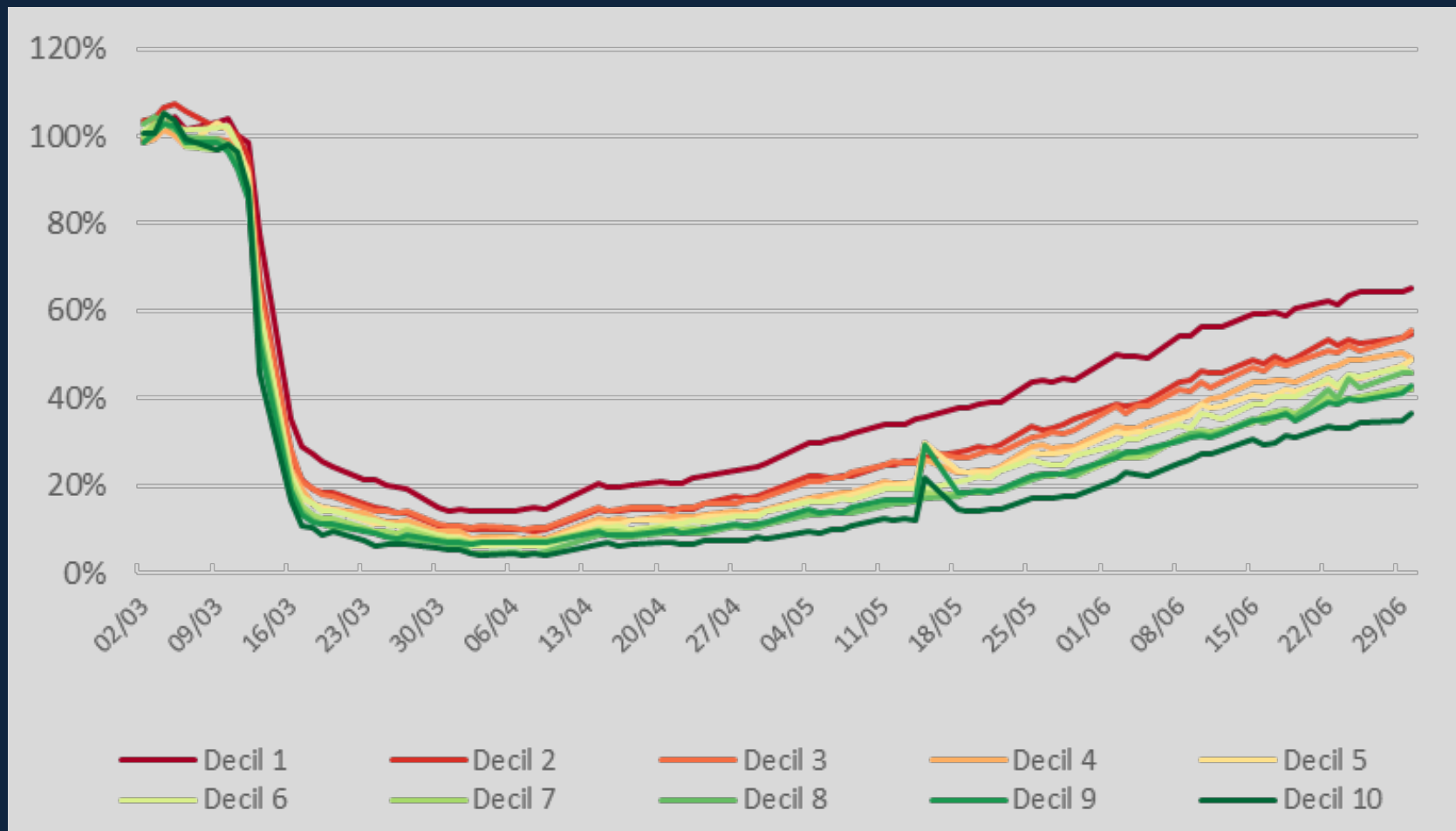
ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA MARÇ-JUNY 2020

L'EFFECTE BARRI

REDUCCIÓ DIFERENCIAL SEGONS ÀREES DE SERVEI.

ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA MARÇ-JUNY 2020

Evolució de la mobilitat en àrees de servei de transport públic ferroviari respecte la mitjana gener-febrer 2020, segons la renda personal mitjana de les àrees de servei de l'àrea metropolitana de Barcelona agrupades per decils. Decil 1= renda més baixa; Decil 10= renda més alta

LES IMPLICACIONS PER LA POLÍTIQUES LOCALS

1. La concentració de la població amb més necessitats als barris amb majors dèficits.
2. La concentració de la major demanda en els municipis de menys recursos
3. La concentració de la major base fiscal en els municipis amb menors necessitats socials
4. La reproducció segregada dels grups socials
5. Els factors territorials com a barrera afegida a la igualtat d'oportunitats
6. La dificultat de lluitar eficaçment contra les causes i els efectes de la segregació urbana a través de polítiques sectorials i locals

		Porcentaje de secciones censales en situación de segregación inferior extrema					
		0	0/9,9%	10/19,9%	20/...%	N.D	Total
Cuartil gasto municipal per cápita	1	20,0%	11,1%	53,8%	63,6%	0,0%	25,0%
	2	24,6%	33,3%	30,8%	18,2%	0,0%	25,0%
	3	25,4%	44,4%	15,4%	18,2%	0,0%	25,0%
	4	29,2%	11,1%	0,0%	0,0%	100,0%	24,4%
	N.D	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%
	Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

		Porcentaje de secciones censales en situación de segregación superior extrema					
		0	0/19,9%	20/49,9%	50/100%	N.D	Total
Cuartil gasto municipal per cápita	1	23,8%	54,2%	16,7%	4,5%	0,0%	25,0%
	2	27,6%	25,0%	25,0%	13,6%	0,0%	25,0%
	3	25,7%	16,7%	25,0%	31,8%	0,0%	25,0%
	4	21,9%	4,2%	33,3%	50,0%	100,0%	24,4%
	N.D	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%
	Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

LES POLÍTIQUES DE REHABILITACIÓ URBANA

LA LLEI DE BARRIS DE CATALUNYA (2004-2010)

Convocatòries: 7

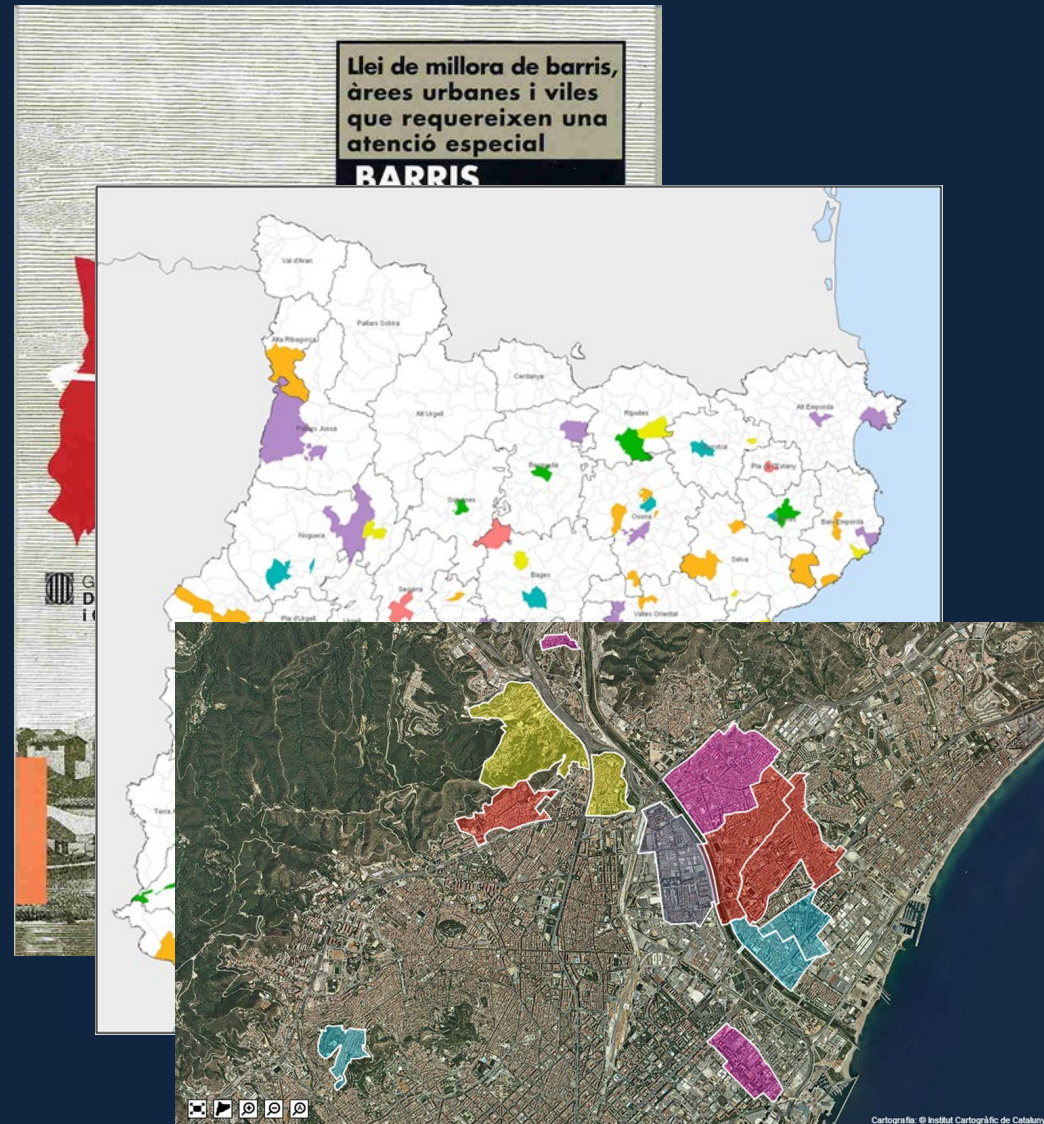
Projectes: 141

Població beneficiària:
1.005.241 persones

Inversió total compromesa:
1.330 milions d '€

Aportació de la Generalitat:
693 milions d '€

Inversió realitzada (12.2010):
513 millones d '€

LES POLÍTIQUES DE REHABILITACIÓ URBANA

EL PLA DE BARRIS DE BARCELONA (2017-2020)

PLA 2017-2020

Àmbit: 16 barris, 10 àrees d'actuació

Població beneficiària: 211.403
persones (12,7% població de la
ciutat)

Inversió total realitzada: 150 M€

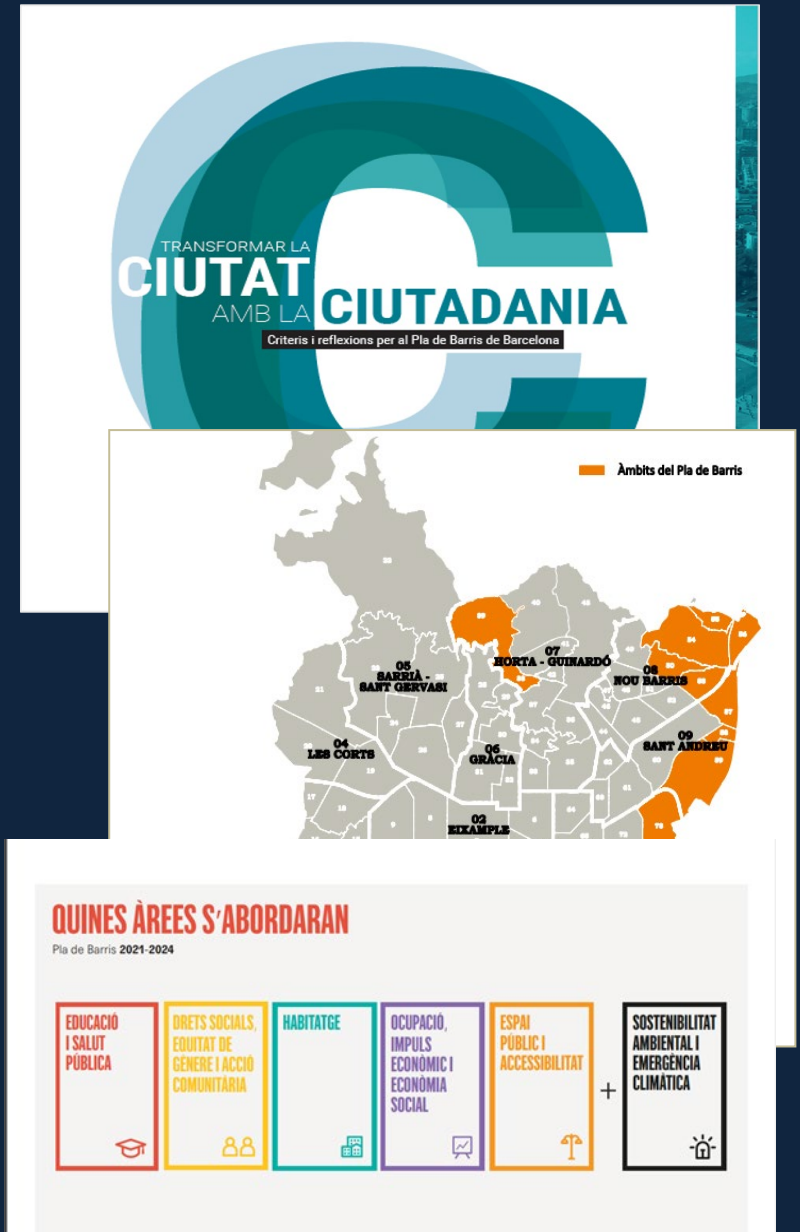
Nombre d'actuacions: 670

Temàtica: Drets socials, educació,
ecologia urbana, impuls econòmic

NOVA ETAPA (2021-2023)

Àmbit: 7 nous barris

Inversió prevista: 150 M€

ELS ENSENYAMENTS PER A LES POLÍTIQUES METROPOLITANES

1. LA NECESSITAT DE COOPERACIÓ A ESCALA METROPOLITANA
2. LA TRANSVERSALITAT DE LES ACTUACIONS
3. LA IMPLICACIÓ DELS CIUTADANS
4. EL GOVERN DE LES TRANSFORMACIONS
5. L'AVALUACIÓ DELS RESULTATS

ELEMENTS PER AL DEBAT

1. LA NECESSITATS DE POLÍTIQUES METROPOLITANES PER A LA COHESIÓ SOCIAL
2. ELS OBJECTIUS: LA RENOVACIÓ URBANA I LES POLÍTIQUES SOCIALS COM A ELEMENTS DE REDISTRIBUCIÓ DOTACIÓ ECONÒMICA
3. FORMA DE GESTIÓ: ELS REPTES DE LA TRANSVERSALITAT, LA COOPERACIÓ, LA IMPLICACIÓ VEÏNAL, ELS EFECTES PERVERSOS I L'AVALUACIÓ
4. INSTRUMENTS ADMINISTRATIUS I ELS RECURSOS
5. IMPLICACIÓ CIUTADANA: LA INNOVACIÓ SOCIAL I LA CO-PRODUCCIÓ DE POLÍTIQUES
6. L'ESCALA DE LES POLÍTIQUES: BARRI, MUNICIPI, METRÒPOLIS, CATALUNYA, ESTAT, EUROPA

RECERQUES RELACIONADES

- I. Blanco & O. Nel·lo, ed. (2018): Barrios y crisis. Crisis económica, segregación urbana e innovación social en Catalunya.
- O. Nel·lo & I. Blanco (2015): La segregació urbana a la regió metropolitana de Barcelona
- O. Nel·lo (2018): Segregació residencial, gentrificació urbana i dret a la ciutat. Una lectura des de Barcelona
- Checa, J.; López, J; Martín, J. & Nel·lo, O. (2020) Los que no pueden quedarse en casa: movilidad urbana y vulnerabilidad territorial en el área metropolitana de Barcelona durante la pandemia COVID-19.
- O. Nel·lo, ed. (2021): Efecto barrio. Segregación residencial, desigualdad social y políticas urbanas en las grandes ciudades ibéricas.

MOLTES GRÀCIES PER LA VOSTRA ATENCIÓ!

Oriol Nello

Departament de Geografia

Universitat Autònoma de Barcelona

08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès) Spain

oriol.nello@uab.cat